

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»
Василь МАРТИНЮК
31 серпня 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОСТОРОВА ЕКОНОМІКА»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: *07 Управління та адміністрування*

Спеціальність: *073 Менеджмент*

Освітньо-професійна програма: «*Менеджмент*»

Циклова комісія управління та адміністрування

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота	Загальний обсяг, годин	Екзамен / залік
Денна	III	5	15	15	90	120	Залік

Тернопіль – 2023 р.

Робоча програма складена викладачем Галином Б.О.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії управління та адміністрування, протокол № 1 від 28 серпня 2023р.

Голова циклової комісії

Любов ЗАСТАВНЮК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПРОСТОРОВА ЕКОНОМІКА”

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Змістових модулів - 3	Галузь знань: 07 “Управління та адміністрування”	Вибіркова
	Спеціальність: 073 Менеджмент	Рік підготовки – 3
		Семестр – 5
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма “Менеджмент” Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції (15 год.)
		Практичні (15 год.)
		Самостійна робота (90 год.)
		Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна “Просторова економіка” є курсом циклу вибіркових дисциплін, викладається на 3 курсі в першому семестрі в обсязі 120 годин, з них: лекції – 15 годин, практичні заняття – 15 годин, самостійна робота – 90 години, індивідуальна робота – не передбачено, форма підсумкового контролю – залік.

Мета: формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану регіонального розвитку економіки та територіальної і галузевої структури господарського комплексу, а також об’єктивна необхідність раціонального використання всіх видів ресурсів і навколишнього середовища.

Завдання:

- забезпечення знань студентів з теоретичних основ організації продуктивних сил України;
- вивчення специфіки раціонального використання всіх видів ресурсів і навколишнього середовища;
- поглиблення знань про ресурсне забезпечення діяльності економічної системи, про раціональне та ефективне використання трудових, матеріальних, фінансових, інтелектуальних ресурсів підприємства;
- набуття студентами знань про раціональне використання всіх видів ресурсів і навколишнього середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Просторова економіка” студент повинен:

знати:

- визначення поняття “просторова економіка”, “економічне районування”, “регіональний економічний розвиток”, просторова організація економіки, регіональні дослідження;
- закономірності, принципи і чинники розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів;
- визначення складових ресурсного потенціалу регіонів та пошук шляхів його

ефективного використання;

- визначення сучасних процесів глобалізації та регіоналізації та їх взаємозв'язок;
- оцінка ефективності основних напрямків подальшого розвитку продуктивних сил України та пошук шляхів її підвищення.

вміти:

- правильно вибирати головні напрямки своєї діяльності;
- знаходити рішення складних економічних проблем;
- знаходити найперспективніші шляхи розвитку регіонів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПРОСТОРОВА ЕКОНОМІКА”

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи просторової економіки.

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни “Просторова економіка”

Об’єкт та предмет дослідження просторової економіки. Основні завдання просторової економіки як науки. Проблеми функціонування просторової економіки в Україні.

Тема 2. Закономірності, принципи та фактори формування економіки регіонів

Закономірності розміщення продуктивних сил. Принципи розміщення продуктивних сил. Фактори і критерії формування економіки регіону.

Змістовний модуль 2. Механізм та інструменти просторової економічної політики.

Тема 3. Механізм реалізації просторової (регіональної) економічної політики.

Механізм реалізації державної регіональної економічної політики. Інструменти регіональної економічної політики.

Тема 4. Економічне районування та територіальна організація господарства

Поняття та форми територіальної організації продуктивних сил. Територіальний поділ праці та його вплив на структуру господарства. Поняття і форми територіально-виробничих комплексів. Форми територіальної організації продуктивних сил.

Тема 5. Регіон у системі територіального поділу праці

Основні районоутворюючі фактори та їх характеристика. Поняття економічного району, регіону та регіональної економіки. Ієрархія економічних районів та їх основні типи. Мережа економічних районів України.

Тема 6. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

Територіальні схеми розміщення окремих галузей народного господарства. Показники, що узагальнюють розвиток і розміщення виробництва. Територіальний

баланс: зміст та види. Функціональна і галузева структура суспільного виробництва. Призначення та застосування районно-галузевих моделей.

Змістовний модуль 3. Інвестиційно-інноваційна політика регіонів України.

Тема 7. Нові форми регіонального розвитку

Спеціальні (вільні) економічні зони. Спільні підприємства. Регіональні науково-технологічні парки. Регіональні ринки. Глобалізація регіонального співробітництва.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістовних модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН :		
		Лекції	Практичні (лабораторні) заняття	СРС

1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи просторової економіки				
1.	Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни “Просторова економіка”	2	2	20
2.	Тема 2. Закономірності, принципи та фактори формування економіки регіонів	2	2	20
Змістовний модуль 2. Механізм реалізації просторової економічної політики				
3.	Тема 3. Механізм реалізації просторової (регіональної) економічної політики.	2	2	
4.	Тема 4. Економічне районування та територіальна організація господарства	2	2	20
5.	Тема 5. Регіон у системі територіального поділу праці	2	2	20
6.	Тема 6. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	2	2	
Змістовний модуль 3. Інвестиційно-інноваційна політика регіонів України				
7.	Тема 7. Нові форми регіонального розвитку країни	3	3	10
8.	Разом:	15	15	90

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ з дисципліни “Просторова економіка”

Практичне заняття 1.

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни “Просторова економіка”

План практичного заняття

- 1.1. Об’єкт та предмет дослідження просторової економіки.
- 1.2. Основні завдання просторової економіки як науки.

1.3. Проблеми функціонування просторової економіки в Україні.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Закономірності, принципи та фактори формування економіки регіонів

План практичного заняття

- 2.1. Закономірності розміщення продуктивних сил.
- 2.2. Принципи розміщення продуктивних сил.
- 2.3. Фактори і критерії формування економіки регіону.

Практичне заняття 3.

Тема 3. Механізм реалізації просторової (регіональної) економічної політики.

План практичного заняття

- 3.1. Механізм реалізації державної регіональної економічної політики.
- 3.2. Інструменти регіональної економічної політики.

Практичне заняття 4.

Тема 4. Економічне районування та територіальна організація господарства

План практичного заняття

- 4.1. Поняття та форми територіальної організації продуктивних сил.
- 4.2. Територіальний поділ праці та його вплив на структуру господарства.
- 4.3. Поняття і форми територіально-виробничих комплексів.
- 4.4. Форми територіальної організації продуктивних сил.

Практичне заняття 5.

Тема 5. Регіон у системі територіального поділу праці

План практичного заняття

- 5.1. Основні районоутворюючі фактори та їх характеристика.
- 5.2. Поняття економічного району, регіону та регіональної економіки.
- 5.3. Ієрархія економічних районів та їх основні типи.
- 5.4. Мережа економічних районів України.

Практичне заняття 6.

Тема 6. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

План практичного заняття

- 6.1. Територіальні схеми розміщення окремих галузей народного господарства.
- 6.2. Показники, що узагальнюють розвиток і розміщення виробництва.
- 6.3. Територіальний баланс: зміст та види.
- 6.4. Функціональна і галузева структура суспільного виробництва.
- 6.5. Призначення та застосування районно-галузевих моделей.

Практичне заняття 7,8.

Тема 7. Нові форми регіонального розвитку

План практичного заняття

- 7.1. Спеціальні (вільні) економічні зони.
- 7.2. Спільні підприємства.
- 7.3. Регіональні науково-технологічні парки.
- 7.4. Регіональні ринки.
- 7.5. Глобалізація регіонального співробітництва.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми
1.	Завдання державної регіональної економічної політики України
2.	Основні підходи до стратегії економічного розвитку регіонів
3.	Просторові чинники зростання економіки регіону та їх характеристика
4.	Загальна характеристика формування регіональної інвестиційно-інноваційної політики.

5.	Сутність і завдання регіональної політики
6.	Завдання державної регіональної економічної політики України
7.	Основні підходи до стратегії економічного розвитку регіонів
8.	Поняття та особливості проблемних регіонів

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять в тому числі в комп'ютерній лабораторії, самостійну роботу студентів, виконання індивідуальних і розрахунково-графічних задач під керівництвом викладача та самостійно. Мова викладання – українська.

У процесі викладання дисципліни “Економіка підприємства” використовуються такі методи навчання як:

- словесні (пояснення, лекція, інструктаж).
- наочні (ілюстрація, плакат, схема, мультимедійні файли).
- практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань).

Методи стимулювання обов'язку та відповідальності у студентів:

- переконання у значущості навчання,
- вимоги, вправи з виконання вимог,
- програмоване опитування;

Методи стимулювання інтересу до навчання:

- пізнавальні ігри та навчальні дискусії;
- створення ситуацій пізнавальної новизни;
- створення ситуації зацікавленості.

За ступенем самостійної роботи студентів:

- методи взаємодії викладача та студента (бесіда, дискусія);
- методи самостійної роботи студентів (самостійна робота з книгою, письмова робота, самостійна робота під керівництвом викладача).

За особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький;

За джерелом інформації і сприймання навчальної інформації:

- словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення);
- наочні (ілюстрація, демонстрація).

У навчальному процесі застосовуються:

- лекції, в тому числі із використанням засобів комп'ютерної техніки; практичні заняття;
- виконання самостійної роботи, виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача і самостійно;
- робота в Інтернет, робота на платформах Zoom, Moodle.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	разом
--------------------------	---	-----------------------	-------

25%	50%	25%	100%
-----	-----	-----	------

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
--	--------------------------------------	---	------------------------------

<p>90-100</p> <p>А</p>	<p>Відмінно</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.</p>	<p>Високий (творчий) рівень</p>
<p>85-89</p> <p>В</p>	<p>Дуже добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.</p>	<p>Достатній рівень</p>

<p>75-84</p> <p>С</p>	<p>Добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.</p>	
<p>65-74</p> <p>Д</p>	<p>Задовільно</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.</p>	<p>Середній рівень</p>
<p>60-64</p> <p>Е</p>	<p>Достатньо</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.</p>	

35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.	Незадовільний рівень

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3(задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	

35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій.
2. Завдання для практичних завдань.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тести для перевірки знань студентів.
5. Засоби діагностики знань студентів.
6. Критерії оцінювання знань студентів.
7. Посібники.
8. Презентаційні матеріали.
9. Інтернет-джерела.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Джаман М. О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2022. 384 с.
2. Мартусенко І. В. Регіональна економіка : підруч. для студентів ВНЗ / І. В. Мартусенко, Б. В. Погріщук ; ТНЕУ, Вінниц. навч.-наук. ін-т економіки. Тернопіль : Крок, 2015. 626 с.
3. Регіональна економіка в модернізаційному форматі: підручник/ М. П. Бутко та ін.; за заг. ред. М. П. Бутка. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 432 с.

4. Регіональна економіка : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Збарський В. К. та ін.] ; за ред. В. К. Збарського і В. І. Мацибори ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. 2-е вид., допов. і перероб. Київ : Компринт, 2014. 362 с.
5. Регіональна економіка: теорія та практика управління : навч. посіб. / [К. М. Бліщук та ін.] ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. 124 с.
6. Романюк С .А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика : моногр. К., 2013. 404 с.
7. Тищенко О. П. Регіональний економічний розвиток: теорія та вимірювання : монографія / Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К. : Експрес-поліграф, 2012. 367 с.
8. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка : практикум : навч. посіб. К. : Знання, 2013. 423 с.

Допоміжна література

9. Антохов А. А. Регіональна економіка та інтелектуалізація суспільства: інноваційні аспекти взаєморозвитку : [монографія] / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Львів : БОНА, 2016. 418 с.
10. Василенко М. Д. Спеціальні господарсько-правові режими технопарків і технополісів: досвід України та зарубіжних країн : монографія / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса : Сімекс-прінт, 2012. 224 с.
11. Економічна діагностика розвитку регіонів : зб. наук.-метод. рек. / [Василенко В. М. та ін.] ; Нац. акад. наук України, Ін-т екон.-прав. дослідж. Донецьк, 2013. 298 с.
12. Європейська регіональна політика : підруч. для студентів ВНЗ III - IV рівнів акредитації / [А. І. Крисоватий та ін.] ; за ред. Крисоватого А. І. та Ліщинського І. О. ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. Тернопіль : Економічна думка ЗУНУ, 2020. 235 с.
13. Леськів Г. З. Екологія та регіональна економіка : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Л. : ЛьвДУВС, 2011. 207 с.
14. Малєєва Ю. А., Малєєва О. В. Геоінформаційні технології в управлінні складними системами : навч. посіб. до лаб. практикуму / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". Харків : ХАІ, 2021. 79 с.

15. Мельничук Л. М. Державне управління соціальним розвитком регіонів: реалії та перспективи. Луцьк, 2018. 440 с.
16. Смолич Д. В. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку та розміщення. *Економічний форум*. 2018. № 2. С. 154-161.
17. Тертишна Л. С. Державна регіональна політика: господарсько-правові механізми реалізації : монографія / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. госп. права. Харків : Юрайт, 2020. 170 с.

13. Інтернет-ресурси

18. Верховна Рада України: офіційний веб-портал URL: <http://www.rada.gov.ua>
19. Економічна статистика країн світу. URL: <http://knoema.com.ua>
20. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень: офіційний сайт. URL: www.ibser.org.ua
21. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій : URL: <http://www.rada.ier.ua>
22. Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету: URL: <http://www.lib.nau.edu.ua>
23. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
24. Національний інститут стратегічних досліджень. Наукові публікації, інформаційний сервер. URL: <http://www.niss.gov.ua>
25. Офіційне веб-представництво Президента України. URL: <http://www.prezident.gov.ua>
26. Світовий банк: офіційний сайт. URL: <http://www.worldbank.org>
27. Урядовий портал України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>